

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 17.10.2006
KOM(2006) 597 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

**O ČINNOSTI EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
V OBLASTI PŮJČEK A ÚVĚRŮ V ROCE 2005**

{SEK(2006)1306}

OBSAH

Úvod	3
1. PŮJČKY V ROCE 2005	3
2. ÚVĚRY POSKYTOVANÉ NEČLENSKÝM ZEMÍM.....	4
2.1. Přehled	4
2.2. Makrofinanční pomoc Společenství.....	4
2.3. Úvěry EIB poskytnuté v roce 2005 v sousedních zemích jihovýchodní Evropy, v zemích Středomoří, v Asii a Latinské Americe a v Jihoafrické republice.....	4
2.3.1. Cíle a priority EIB.....	5
2.3.2. Poskytování úvěrů.....	6
2.3.3. Sdílení rizik.....	6
2.3.4. Spolupráce s dalšími institucemi.....	7
2.4. Signatáři úmluvy z Lomé a dohody z Cotonou – poskytování úvěrů	7
3. DOPAD ÚVĚRŮ NA ROZPOČET	7
3.1. Rozpočtové záruky.....	7
3.2. Úrokové subvence.....	8
3.3. Rizikový kapitál	8

Úvod

Rozhodnutí Komise zavádějící různé úvěrové nástroje Evropských společenství požadují, aby Komise každoročně informovala Radu a Evropský parlament o využívání těchto nástrojů.

V případě poskytování úvěrů mimo Společenství požadují rozhodnutí přijatá v letech 1997 a 2000¹, aby Komise každoročně informovala Radu a Parlament o situaci týkající se úvěrů Evropské investiční banky (EIB) zaručených rozpočtem Evropské unie v sousedních zemích jihovýchodní Evropy, v zemích Středomoří, v Latinské Americe a Asii a v Jižní Africe.

S cílem vyhovět požadavkům na poskytování informací popisuje tato zpráva operace pro každou z dotčených oblastí. Pro úplnost informací o úvěrových činnostech obsahuje též stručný souhrn makrofinanční pomoci, kterou poskytuje Společenství třetím zemím, úrokových subvencí a záruk spojených s úvěry Společenství. Kromě toho uvádí informace činnosti Euratomu v oblasti půjček.

Tabulky k této zprávě jsou uveřejněny v pracovním dokumentu útvarů Komise. Odkazy na tabulky v textu odkazují na uvedený dokument.

1. PŮJČKY V ROCE 2005

Pro financování úvěrů, o nichž rozhodla Rada, je Komise zmocněna jménem příslušného Společenství (ES, Euratom) získávat půjčky na kapitálovém trhu². Jedna půjčka na makrofinanční pomoc v roce 2005 byla získána za účelem poskytnutí úvěru Srbsku a Černé Hoře. Tři půjčky byly získány v rámci úvěrového nástroje Euratomu pro financování jednoho úvěru pro jadernou elektrárnu v Bulharsku a dvou úvěrů ke stejnému účelu v Rumunsku.

Navzdory výše uvedeným faktorům se – zejména z důvodu zvýšení objemu půjček EIB – zvýšil celkový objem půjček Evropských společenství a EIB v roce 2005 o 6 % na 52,9 miliardy EUR ve srovnání se 49,9 miliardami EUR v předchozím roce (viz tabulka 1.1).

S přihlédnutím ke splácení, stornování a výkyvům směnných kurzů dosáhla celková částka půjček neuhrazená k 31. prosinci 2005 výše 250,1 miliardy EUR, tj. o 15,5 % více než v roce 2004 (viz tabulka 1.2).

Rozpis půjček podle jednotlivých měn (viz tabulka 1.3) vykazuje pokles všech půjček poskytnutých v EUR v roce 2005 na 37,5 % ze 44,9 % v roce 2004, zatímco půjčky poskytnuté v ostatních měnách Společenství vzrostly z 13,0 % na 23,0 %. Podíl měn třetích zemí se v rámci půjček snížil ze 42,0 % na 39,5 % celkového objemu. Půjčky v USD se snížily ze 41,6 % na 27,9 %. V roce 2005 po swapových transakcích 97,3 % úvěrů mělo variabilní sazbu oproti 100 % v roce 2004 (údaj před swapovou transakcí: viz tabulka 1.3 v příloze).

---

¹ Právní základ: rozhodnutí Rady 97/256/ES pro první globální mandát a 2000/24/ES, ve znění pozdějších předpisů, pro druhý mandát a také rozhodnutí 98/348/ES, 98/729/ES, 99/786/ES, 2000/24/ES, 2000/688/ES, 2000/788/ES, 2001/777/ES, 2001/778/ES, 2005/47/ES a 2005/48/ES.

² Smlouva o ESUO pozbyla v roce 2002 platnosti. Bylo dosaženo stropů nového nástroje Společenství (NNS) a poslední půjčka v rámci NNS byla plně splacena v roce 2004. V rámci těchto nástrojů nebyly získány žádné finanční prostředky a žádné nové úvěrové operace pro ně prováděny nebudou.

2. ÚVĚRY POSKYTOVANÉ NEČLENSKÝM ZEMÍM³

2.1. Přehled

Finanční podpora nečlenských zemí, které uzavřely dohody o spolupráci se Společenstvím, má různé formy v závislosti na dotčených zeměpisných oblastech a plánovaných cílech. Obecně je tato podpora poskytována ve formě bilaterálních úvěrů (makrofinanční podpora nebo podpora platební bilance), kdy Společenství pomáhá při obnovení makroekonomické rovnováhy dané země. Komise spravuje tyto finanční operace v rámci rozhodnutí Rady.

V dalších případech jsou úvěry poskytovány ve formě přímého financování jednotlivých projektů nebo globálních úvěrů bankám, které poté přidělují finanční prostředky menším místním projektům. EIB spravuje tyto úvěry podle svých obvyklých podmínek, všeobecně se zárukou rozpočtu Evropské unie.

Úvěrový nástroj Euratomu je k dispozici pro financování operací v členských zemích a v některých zemích, které v době uvedeného rozhodnutí nebyly členskými státy (Arménie, Bulharsko, Česká republika, Litva, Maďarsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Slovinsko a Ukrajina).

Zeměpisné oblasti, ve kterých Společenství provádí úvěrové činnosti, jsou uvedeny v příloze (viz tabulka 2.1).

2.2. Makrofinanční pomoc Společenství

Makrofinanční pomoc ve formě úvěrů je v zásadě výjimečná a je součástí snah mezinárodního společenství poskytnout ve spojení s Brettonwoodskými institucemi podporu platební bilance některým zemím, které čelí přechodným makroekonomickým potížím. Pomoc Společenství je zaměřena na sousední regiony, například na západní Balkán a Kavkaz. Vyplácení makrofinanční pomoci je podmíněno splněním cílů makroekonomické stabilizace a strukturálních reforem ze strany přijímajících zemí. Za těchto okolností je počet operací prováděných každý rok omezen a je obtížné provést relevantní srovnání mezi jednotlivými roky, kdy byla pomoc poskytnuta.

Granty a úvěry vyplácené v rámci tohoto nástroje jsou uvedeny v příloze (viz tabulka 2.2). Kromě toho jsou příslušné informace uvedeny též ve výroční zprávě Komise o provádění makrofinanční pomoci třetím zemím⁴.

2.3. Úvěry EIB poskytnuté v roce 2005 v sousedních zemích jihovýchodní Evropy, v zemích Středomoří, v Asii a Latinské Americe a v Jihoafrické republice

Oddíl 2.3 tvoří výroční zpráva za rok 2005, která má být předložena Evropskému parlamentu a Radě v souladu s článkem 2 rozhodnutí Rady 2000/24/ES.

---

³ V roce 2005 Společenství neprováděla žádné úvěrové operace v členských státech. Vzhledem k přistoupení deseti nových členských států dnem 1. května 2004 přestaly být od tohoto data zaručené úvěry těmto zemím považovány za operace vně Společenství.

⁴ KOM(2006)391 a jeho příloha SEK(2006)938.

2.3.1. Cíle a priority EIB

V **sousedních zemích jihovýchodní Evropy** byla banka aktivní v roce 2005 ve zbývajících přístupujících a kandidátských zemích (Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko a Turecko) i v podpoře investic v zemích západního Balkánu v různých odvětvích (zejména malé a střední podniky, infrastruktura, zdravotní péče a vzdělání).

EIB klade zvláštní důraz na zvyšování úrovně, modernizaci a rozvoj komunikací a energetiky, zejména pak na transevropské sítě silničních a železničních koridorů vymezené celoevropskou konferencí ministrů dopravy jako střednědobé priority rozvoje.

V rámci postupného přizpůsobování právních předpisů dotyčných zemí legislativě EU jsou upřednostňovány ekologické otázky týkající se projektů EIB i samotné projekty v oblasti ochrany životního prostředí. EIB též podporuje malé a střední podniky a další odvětvové iniciativy, zejména přímé zahraniční investice, a to buď přímo nebo prostřednictvím svého globálního úvěrového nástroje, zejména pokud jde o partnery EU.

EIB pokračovala v poskytování úvěrů v rámci zvláštního úvěrového mandátu pro vybrané ekologické projekty v **severozápadním Rusku**, které byly ukončeny v květnu 2005 (dva projekty v hodnotě 60 milionů EUR byly podepsány v dubnu a květnu v Petrohradu, čímž byla v rámci tohoto mandátu podepsána celková výše úvěru 85 milionů EUR), a vykonala rozsáhlé přípravné práce pro druhý mandát (500 milionů EUR do července 2007) pro **Rusko, Ukrajinu, Moldavsko a Bělorusko**, schválené Radou v prosinci 2004 a pro který byla s Komisí v prosinci 2005 podepsána dohoda o zárukách. Komise, EIB a Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) rovněž pracovaly na přípravě trojstranného memoranda o porozumění týkajícího se implementace případného budoucího mandátu, o čemž v současnosti probíhá diskuse (2007-2013) ohledně působení v Rusku, zemích východní Evropy a jižního Kavkazu⁵ a střední Asie⁶.

V **oblasti Středomoří** poskytuje EIB v rámci mandátu úvěry prostřednictvím nástroje pro evropsko-středomořský podpůrný fond pro investice a partnerství (FEMIP), zejména v rámci evropsko-středomořského partnerství, na podporu hospodářského vývoje dotyčných zemí. Úvěry EIB podporují jednotlivé investiční projekty a prostřednictvím globálního úvěrového mechanismu menší projekty a malé a střední podniky, přičemž zároveň posilují finanční sektor v různých zemích. K tomu, aby byla doplněna zbývající částka, která je k dispozici v rámci stávajícího mandátu (248 milionů EUR), by bylo možno v roce 2006 zřídit přechodný nástroj EIB, který by bance umožnil provádět odpovídající množství operací v zemích Středomoří před tím, než vstoupí v platnost budoucí mandát.

Kromě poskytování úvěrů v rámci mandátu EuroMed II a na žádost Rady pokračuje banka v rámci nástroje středomořského partnerství ve svém programu poskytování úvěrů z vlastních zdrojů bez rozpočtové záruky.

Poskytování úvěrů EIB z vlastních zdrojů v rámci mandátu je dále doplněno úrokovými subvencemi (na úvěry v oblasti ochrany životního prostředí) a rizikovým kapitálem z rozpočtových zdrojů EU spravovaných bankou. Operace pokračovaly v rámci podpůrného fondu FEMIP pro technickou pomoc využívajícího finančních prostředků, které poskytla

---

⁵ Ukrajina, Moldavsko, Bělorusko, Arménie, Ázerbajdžán, Gruzie.

⁶ Kazachstán, Kyrgyzská republika, Tádžikistán, Turkmenistán a Uzbekistán.

Evropská komise v rámci programu MEDA. Rok 2005 byl prvním rozpočtovým rokem svěřeneckého fondu FEMIP, který byl založen v polovině roku 2004, aby svým zaměřením na předběžnou technickou pomoc a operace rizikového kapitálu doplňoval fond pro technickou pomoc.

V roce 2005 Evropská investiční banka, Evropská komise a Africká rozvojová banka podepsaly memorandum o porozumění o posíleném strategickém partnerství pro spolupráci v afrických zemích, čímž formálně podložily svou dlouhodobou spolupráci. EIB minulý rok podepsala smlouvu s dvanácti rozvojovými finančními institucemi, aby tak zajistila spolupůsobení různých zdrojů a rozšířila bilaterální spolupráci členských států, které též působí ve Středomoří, s těmito institucemi. Kromě toho podepsala prohlášení o záměru s *Agence Française de Développement* a KfW Development Bank.

V **Asii a Latinské Americe** financuje banka projekty, které jsou v zájmu Společenství i dotyčných zemí: spolufinancování se zprostředkovatelskými partnery EU, přenos technologie a spolupráce v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí. Od konce roku 2004 mají rekonstrukční práce v oblastech zasažených tsunami také nárok na podporu EIB.

V **Jihoafričské republice** je cílem banky přispět k úspěšnému provedení programu obnovy a rozvoje této země. EIB kromě úvěrových operací poskytla Komisi EU i pomoc s řízením nástroje rizikového kapitálu.

Přehled činností EIB od roku 2001 je podán v tabulce 2.3.1.

2.3.2. *Poskytování úvěrů*

Rozčlenění podle jednotlivých zemí a sektorů je uvedeno v příloze (viz oddíl 2.3.2 a–e).

2.3.3. *Sdílení rizik*

Rozhodnutí Rady 2000/24/ES⁷ ve znění pozdějších předpisů poskytuje záruce Společenství globální pokrytí pro 65 % celkové výše podepsaných úvěrů. V rámci opatření na sdílení rizika jsou úvěry EIB na projekty s nevládními zárukami kryty zárukou Společenství pouze z hlediska politického rizika, zatímco u úvěrů na projekty se státními zárukami kryje záruka Společenství všechna rizika. Banka by požadovala záruku Společenství pro určitý individuální úvěr pouze v případě, kdy by v rámci záruky projektu neobdržela platbu; v případě projektu s nevládní zárukou pouze z politických důvodů, avšak v případě projektu se státními zárukami z libovolných důvodů. Tento požadavek by se vztahoval na celou nesplacenou částku úvěru, neboť v praxi je úvěr kryt na 100 %, a v rámci celkového 65 % limitu celkové odpovědnosti záruky.

Přehled stavu sdílení rizika k 31. prosinci 2005 je podán v tabulkách 2.3.3 a 2.3.3(bis) - zvlášť pro každý mandát (sdílení rizika prvního mandátu vyjádřené v procentech zůstalo nezměněné od konce roku 2001).

---

⁷ Rozhodnutí Rady 2000/24/ES vyzývá banku, aby „usilovala o dosažení cíle, který spočívá v tom, že obchodní rizika z úvěrů poskytovaných podle tohoto rozhodnutí budou ze 30 % kryta nevládními zárukami, a to pokud možno na základě jednotlivých oblastních mandátů. Tato procentní sazba by měla být překročena pokaždé natolik, nakolik to trh připustí“. V průběhu roku 2005 pokračovala banka v plnění cíle sdílení rizika, avšak s tím, že cílová hodnota vzrostla na 30 % namísto 25 % dosažených v rámci prvního mandátu.

2.3.4. Spolupráce s dalšími institucemi

Během roku 2005 prováděla banka činnosti v rámci programu EU na pomoc přístupujícím zemím a novým členským státům při jejich přípravě na přistoupení, zejména prostřednictvím financování investic zaměřených na integraci jejich infrastruktury s infrastrukturou EU a ve formě pomoci malým a středním podnikům. Projekty jsou pokud možno spolufinancovány dalšími institucemi. Činnosti banky jsou tak součástí jednotného přístupu prováděného v úzké spolupráci s Komisí, případně s mezinárodními finančními institucemi působícími v dotyčných zemích.

Banka úzce spolupracuje s programem PHARE/ISPA, s nímž vyvinula produktivní partnerství vysoce oceňované přijímajícími zeměmi. Kromě často poskytované pomoci v rámci programu PHARE v průběhu předinvestiční fáze zajišťující provedení potřebných studií a technické pomoci na podporu projektů EIB spolupracuje banka s PHARE též při spolufinancování projektů v oblasti infrastruktury.

Příspěvky na spolufinancování projektů financovaných EIB v roce 2005 jsou uvedeny v příloze (tabulky 2.3.4 a 2.3.5). Další projekty byly spolufinancovány v rámci předvstupního úvěrového nástroje banky, což přesahuje rozsah této zprávy.

2.4. Signatáři úmluvy z Lomé a dohody z Cotonou – poskytování úvěrů

V roce 2005 činily celkové úvěry poskytnuté EIB v zemích AKT a zámořských zemích a územích EU 537 milionů EUR, z čehož 151 milionů EUR pocházelo z vlastních zdrojů banky a 386 milionů z rizikového kapitálu (viz tabulka 2.4).

3. DOPAD ÚVĚRŮ NA ROZPOČET

Poskytování úvěrů má dopad na rozpočet Evropské unie, pokud jsou tyto úvěry spojeny se zárukami Společenství, úrokovými subvencemi nebo zvláštními podmínkami srovnatelnými s rizikovými operacemi věřitele.

3.1. Rozpočtové záruky

Dne 22. prosince 2004 rozhodla Rada poskytnout záruku Společenství na případné ztráty Evropské investiční banky z úvěrů na některé druhy projektů v Rusku, na Ukrajině, v Moldavsku a v Bělorusku (2005/48/ES). Horní hranice otevřených úvěrů činí 500 milionů EUR a EIB obdrží výjimečnou 100 % záruku Společenství.

Dne 22. prosince 2004 rozhodla Rada pozměnit rozhodnutí 2000/24/ES s přihlédnutím k rozšíření Evropské unie a Evropské politice sousedství (2005/47/ES).

Nové horní hranice pro každou oblast (v EUR):

Sousední země jihovýchodní Evropy	9 185 milionů
Země Středomoří	6 520 milionů
Latinská Amerika a Asie	2 480 milionů
Jihoafrická republika	825 milionů

Celková horní hranice záruky činí tedy 19 460 milionů EUR a rozpočet Komise pokrývá 65 % této částky (ve srovnání se 70 % v rámci předchozího mandátu). Toto rozhodnutí požaduje od EIB, aby pokud možno hledala další zdroje (komerčních) záruk od svých finančních zprostředkovatelů, a stanovuje cílovou sazbu ve výši 30 % uvedeného stropu (oproti 25 % v rámci předchozího mandátu).

Tento program záruk končí dnem 31. ledna 2007; může být automaticky prodloužen o šest měsíců, nebude-li dosaženo stropu úvěrů.

Kromě toho rozpočet Komise kryje 65 % maximální částky 600 milionů EUR pro Turecko (TERRA), kde nebylo požadováno sdílení rizika.

V průběhu roku 2005 (šestý rok nového mandátu) podepsala EIB úvěrové smlouvy v celkové výši 3 618 milionů EUR, čímž dosáhla celkové výše úvěrů poskytnutých v rámci nového mandátu v hodnotě 17 238 milionů EUR, což odpovídá 89 % stropu, s ekvivalentem sdílení rizika odpovídajícímu 17 % podepsaných úvěrů.

Podrobně je situace týkající se záruk popsána v pololetní zprávě Komise o zárukách krytých ze souhrnného rozpočtu⁸.

3.2. Úrokové subvence

Úrokové subvence byly poskytnuty v rámci řady programů Společenství v Evropské unii i mimo ni. Na žádost Rady zpracovala Komise celkovou hodnotící zprávu na toto téma⁹. Většina těchto programů byla dokončena a nemá již žádný dopad na rozpočtové výdaje. Tabulka 3.2 v příloze obsahuje seznam programů, které ještě probíhají, a výši úrokových subvencí vyplacených během let spadajících do přezkumu.

3.3. Rizikový kapitál

V rámci úmluvy z Lomé a po ní následující dohody z Cotonou provádí EIB operace rizikového kapitálu v oblasti AKT, které jsou financované z rozpočtu ERF. Výčet operací je uveden v příloze (viz tabulka 2.4).

---

⁸ KOM(2005) 699 a SEC(2005) 1769.

⁹ KOM(2000) 524 ze dne 6. září 2000.